TAHĀWIJEVA POSLANICA O ISLAMSKOM VJEROVANJU

Veliki vjerski autoritet, imām iz Egipta, Ebū Džā'fer el-Werāq et-Tahāwī, *Allāh mu se smilovao*, je rekao:

''Ovo je tumačenje 'aqīde (vjerskog ubjeđenja) ehlis-sunneta wel-džemā'ata po medhhebu (pravcu) najpoznatijeg faqīha (poznavalaca) šerī'atskih propisa, Ebū Hanīfe en-Nu'māna ibn Thābita el-Kufije, zatim Ebū Jūsufa Ja'qūba ibn Ibrāhīma el-Ensārije i Ebū Abdullāha Muhammeda ibn el-Hasana eš-Šejbānije – neka je Allāh njima zadovoljan – te onoga u šta su oni vjerovali, obožavajući tako Gospodara svih svjetova.''

1. Govorićemo o *tewhīdu* (jednoći) Uzvišenog Allāha, vjerujući u Njegovu pomoć: Zaista je Allāh Jedan. On nema *šerīka* (saučesnika). *Šerīk* jezički znači: *''Onaj koji ima udjela u nečemu''*.

2. Ništa nije kao On (Njemu ništa nije slično).

3. Nema ništa što je Allāh nemoćan da učini.

4. Nema drugog boga osim Njega.

5. Allāh oduvijek postoji, bez početka je, zauvijek je, bez svršetka je.

6. Neće propasti, niti će nestati.

7. Biva samo ono što On hoće.

8. Mašta Ga ne može dokučiti, niti razum pojmiti.

9. Ne sliči stvorenjima.

10. Živ je, ne umire, postojan je, ne spava.

11. Allāh stvara i nema potrebe za stvorenim. On daje opskrbu bez truda i poteškoće.

12. On usmrćuje bez straha, On proživljuje bez umora i truda.

13. Allāh je oduvijek sa Svojim svojstvima. Stvaranjem Svojih stvorenja ni u čemu se nisu uvećala Njegova svojstva, On ih je imao i prije njihovog stvaranja. Kao što je sa Svojim svojstvima od praiskona (oduvijek), tako je On sa njima i zauvijek.

14. Allāh nije (tek) nakon stvaranja stvorenja stekao ime Stvoritelj, a niti (tek) sa stvaranjem svjetova ime Tvorac.

15. Allāh ima svu vlast i ničemu nije potčinjen. Stvoritelj je, a nije stvoren.

16. Allāh proživljava mrtve nakon što im je život udahnuo, stoga je On dostojan ovog imena (*El-Muhjī*, tj. Onaj koji Život daje) i prije njihovog proživljenja, kao i imena Stvoritelj prije njihovog stvaranja.

17. Sve je to tako jer je Allāh u svemu Svemoćni i nijedna stvar ne može bez Njega, On je za sve potreban. Svaki posao je Njemu lahak. Ništa Mu nije potrebno.

لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ

''Ništa nije kao On. On sve čuje i sve vidi.'' [1]

18. Allāh je Svojim Znanjem stvorio sva stvorenja.

19. Svojim stvorenjima je odredio sudbine.

20. Odredio je svima njima njihov *edžel* (čas smrti).

21. Ništa Mu nije bilo skriveno prije nego ih je stvorio. Znao je šta će ljudi raditi prije nego su stvoreni.

22. Allāh je Svojim robovima naredio da Mu budu pokorni i zabranio im je da Mu budu neposlušni.

23. Sve se odvija po Njegovom određenju i Njegovoj volji. Njegova volja je izvršna. Njegovi robovi imaju onoliko svoje volje koliko im On dopušta. Ono što On hoće da im se desi – to biva, a što On neće – to im i ne bude.

24. Uzvišeni Allāh upućuje na pravi put one koje On hoće. Svojom milošću ih čuva i štiti. Svojom pravednošću On pusti u zabludu, ponizi i iskuša koga On hoće.

25. Svi ljudi se nalaze, po Njegovoj volji, između Njegove milosti i Njegove pravednosti.

26. Allāh je visoko iznad toga da neko odbije Njegovu naredbu i da Mu bude ravan.

27. Niko ne može odbiti Njegovu odredbu, ništa ne može Njegovu presudu odgoditi i niko Ga ne može nadvladati.

28. Mi u sve prethodno vjerujemo i čvrsto smo ubijeđeni da je sve što se dešava samo od Allāha.

29. I vjerujemo da je Muhammed Allāhov rob izabranik, Njegov odlikovani vjerovjesnik i Njegov poslanik kojim je On zadovoljan.

30. Muhammed je poslednji vjerovjesnik, vođa bogobojaznih, prvak poslanikā. On je miljenik Gospodara svjetova, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

31. Svaka tvrdnja o poslanstvu poslije Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je zabluda i slijeđenje strasti.

[1] sūra eš-Šūra, 11. ājet

32. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je poslat svim džinnima i cijelom čovječanstvu sa Allāhovom istinom, uputom i *nūrom* (svjetlošču).

33. Zaista je Qur'ān Allāhov govor, od Njega je kao govor potekao, bez ulaženja u kakvoću. Dostavio ga je Svome Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, putem Objave. Vjernici su ga istinski prihvatili. Postali su čvrsto ubijeđeni da je on istinski Allāhov govor i da nije stvoren kao govor ljudi. Ko čuje Allāhov govor i ustvrdi da je on kao govor ljudi – postaje nevjernik. Allāh je takvoga pokudio, prekorio i zaprijetio mu džehennemom. Uzvišeni kaže:

سَأُصْلِيهِ سَقَرَ

"U Seqar (džehennem) **ću Ja njega baciti."** [2]
A pošto je Allāh zaprijetio džehennemom onome ko kaže:

إِنْ هَٰذَآ إِلَّا قَوْلُ ٱلْبَشَرِ

"Ovo nije ništa drugo do govor ljudi!", [3]
…mi shvatismo i čvrsto povjerovasmo da je to govor Stvoritelja ljudi i da ne sliči njihovom govoru.

34. Onaj ko opisuje Uzvišenog Allāha nekim ljudskim svojstvom – postaje nevjernik. Ko ovo shvati kako treba – razuman je i udaljio se od riječi onih koji ne vjeruju. I on zna da Uzvišeni Allāh sa Svojim svojstvima nije kao čovjek.

35. Istina je da će stanovnici dženneta vidjeti Uzvišenog Allāha. O ovome se ne znaju pojedinosti i način. Vidjet će ga onako kako kaže Uzvišeni Allāh:

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

"Toga dana će neka lica radosna biti, u Gospodara svoga će gledati." [4]

To viđenje će biti onako kako to Allāh hoće i zna. Sve što je o tome dostavljeno od Resulullaha, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, u *sahīh* (vjerodostojnim) hadīthima je onako kao što je on rekao i ima značenje onako kako je On htio. Mi se ne upuštamo u tumačenje toga na svoj način. Mi to viđenje ne zamišljamo svojom maštom. Niko se neće spasiti i uspjeti u svojoj vjeri, osim onoga ko se potpuno preda Uzvišenom Allāhu i Njegovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i koji sve ono što ga u sumnju dovodi vrati Onome koji sve zna.

36. *Islām* ne može stajati na čvrstim temeljima osim ako je zasnovan na potpunoj pokornosti i predanosti Allāhu. Onaj ko traži ono što svojim znanjem ne može dokučiti i ne zadovoljava se istinskom predajom Allāhu, njegova ga želja udaljava od čistog *tewhīda* – čiste vjere u Jednog Boga, od jasne spoznaje i

[2] sūra el-Muddethir, 26. ājet
[3] sūra el-Muddethir, 25. ājet
[4] sūra el-Qijāme, 22. i 23. ājet

ispravnog *īmāna* (vjerovanja). On nesigurno tumara između nevjerstva i vjere, svjedočenja Istine i njenog odbacivanja, te između potvrde vjere i negiranja; sumnjičav, izbezumljen, bolestan: niti je vjernik koji potvrđuje vjeru, a niti nevjernik koji je odbacuje.

37. Nije ispravan *īmān* (vjerovanje) u Allāhovo viđenje onih muslimana koji to viđenje zamišljaju ili komentarišu onako kako oni razumiju, jer je *te'wīl* (neosnovano tumačenje) Allāhovog viđenja – i svakog pojma koji pripada Božanstvu – *harām* (zabranjeno). U to treba vjerovati i to je vjerovanje muslimanā. Ko se ne bude čuvao poricanja i ne prestane s poređenjima – pada u grijeh i ne vjeruje u Allāhov *tenzīh* (savršenstvo). Zaista je naš Uzvišeni Gospodar opisan svojstvima *wahdanijjeta* (jednoće) i atributima svojstvenim samo Njemu i nikome više od živih stvorenja.

38. Allāh Svevišnji je iznad granica i krajnjih ciljeva poimanja, iznad veličina, iznad tvari i iznad stvari. Njega ne može prostorno ograničiti šest strana orijentacije, kao što je slučaj sa stvorenjima.

39. *Mi'rādž* (uzdignuće) Resūlullāha, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, na nebesa je istina. Resūlullāh je obavio *isrā'* (noćno putovanje). Allāh ga je tjelesno i u budnom stanju uzdigao na nebesa, a potom dokle je Allāh htio, u visine. Počastio ga je čime je On htio i objavio mu ono što je objavio. Srce nije poreklo ono što je vidio, pa neka su Allāhova milost i spas na Resūlullāha, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i na ovom i na budućem svijetu.

40. Džennetski izvor kojim je Uzvišeni Allāh počastio Resūlullāha, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, a iz kojeg će se napiti njegov Ummet je istina.

41. *Šefā'at* (Resulullāhovo posredovanje kod Allāha za svoj ummet) kojeg će on upotrijebiti za ljude je istina, kao što prenose hadīthi.

42. *Mīthāq* (ugovor) kojeg je Uzvišeni Allāh sačinio sa Ādemom i njegovim potomstvom je istina.

43. Uzvišeni Allāh je oduvijek znao tačan broj onih koji će ući u džennet i broj onih koji će ući u džehennem. Taj broj se ne može povećati niti smanjiti.

44. Allāh također zna i kakva će djela ljudi činiti, jer je svakome olakšano da radi ono za šta je stvoren. Djela se vrednuju prema završnici. Sretan je onaj ko je Allāhovom odredbom sretan, a nesretan je onaj ko je Allāhovom odredbom nesretan.

45. Allāhova odredba, u osnovi, je tajna za Njegove robove. Nije dostupna ni bliskom meleku, niti odabranom poslaniku. Razmišljanje i raspravljanje o tome je opravdanje poraženih, stepenište uskraćenih i nivo razočaranih. Budite na oprezu i čuvajte se razmatranja i razmišljanja o tome. Allāh je ljudima onemogućio znanje o *qaderu* (određenju) i spriječio ih da ga dosegnu, kao što Uzvišeni kaže:

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ

"On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani." [5]

Ko pita: *''Zašto to čini?''* – ne priznaje stav Qur'āna, a ko pobija stav Qur'āna – nevjernik je.

[5] sūra el-Enbijā', 23. ājet

46. Sve ovo skupa je potrebno onima kojima je Uzvišeni Allāh osvijetlio srce. To su *ewlije* (Allāhovi štićenici). To je stepen onih koji su dobro upućeni u znanje. Znanje je dvojako: znanje dokučivo za stvorenja i znanje nedokučivo za stvorenja. Negiranje dokučivog znanja vodi u nevjerstvo, a traganje za nedokučivim znanjem je također nevjerstvo. Vjera u Jednog Allāha potvrđuje se samo prihvatanjem dokučivog znanja i ne traganjem za nedokučivim znanjem.

47. Mi vjerujemo u *Lewhul-Mahfūz* (Pomno čuvanu ploču), u *Qalem* (Pero) i u sve što je na *Lewhi* zabilježeno. Kada bi se sve stvoreno sakupilo da nešto što je Allāh zapisao na toj ploči postojećim, učini da ne postoji – ne bi to mogli učiniti, a kada bi se sve živo sakupilo da nešto što Allāh nije zapisao na toj ploči učini postojećim – ne bi to mogli učiniti. Tinta se osušila i ono što je zapisano ostaje do Sudnjeg Dana. Sve što je nekoga zadesilo – nije ga moglo mimoići, a sve što ga je mimoišlo – nije ga moglo zadesiti.

48. Vjernik treba shvatiti da je Allāhov *'ilm* (znanje) prethodio svakom Njegovom stvorenju. On je sve to mudro i neopozivo odredio. U tom određenju nema suprotnosti, opovrgavanja, osporavanja, dodavanja, niti mijenjanja. Nema smanjivanja, a ni povaćavanja broja Njegovih stvorenja ni na nebesima ni na Zemlji. Ovo je srž *īmāna* (vjerovanja), temelj spoznaje i priznavanja vjere u Allāhov *tewhīd* (jednoću) i Njegov *rububijjet*, kako Uzvišeni Allāh kaže u Qur'anu:

وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا

''On je sve stvorio i kako treba odredio.'' [6]
I Uzvišeni Allāh kaže:

وَكَانَ أَمْرُ ٱللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا

''A Allāhova zapovijed je odredba konačna.'' [7]

Pa teško onome ko postane neprijatelj odredbi Uzvišenog Allāha i bolesnim srcem raspravlja o tome. On potajno, istražujući *gajb*, maštom nastoji otkriti njemu nedozvoljene i neotkrivene tajne i postaje – zbog onoga što govori o *gajbu* – grešni lažljivac.

49. *'Arš* (prijestolje) i *Kursijj* (mjesto Allāhovih Stopalā) su istina.

50. Allāh može bez *'Arša* i bez svega drugog.

51. On obuhvata i sve drugo izvan toga, a Svoja stvorenja je učinio nemoćnim da Ga dosegnu.

52. Mi kažemo – čvrsto vjerujući, svjedočeći i priznavajući – da je Uzvišeni Allāh uzeo Ibrāhīma, *'alejhis-selām*, za prijatelja, i da je Uzvišeni Allāh sigurno sa Musā'om, *'alejhis-selām*, razgovarao.

53. I vjerujemo u meleke, vjerovjesnike i u Knjige objavljene poslanicima i svjedočimo da su svi bili na jasnoj Istini.

[6] sūra el-Furqān, 2. ājet
[7] sūra el-Ahzāb, 38. ājet

54. One koji se okreću *qibli* (pravac u namāzu) nazivamo muslimanima i *mu'minima* (vjernicima), dok god priznaju vjeru koju je dostavio naš Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i dok potvrđuju sve ono što je on rekao i o čemu ih je obavijestio.

55. Ne vodimo besmislenu raspravu o Uzvišenom Allāhu i ne popuštamo u Allāhovoj vjeri.

56. Ne polemiziramo o Qur'ānu. Svjedočimo da je Qur'ān govor Gospodara svjetova. Dostavio ga je *Rūhu-l-Emīn* (Vjerni melek Džibrīl) i njemu podučio velikana svih poslanika, Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. Qur'ān je Allāhov govor kome nije ravan nikakav govor stvorenja. Mi ne govorimo da je Qur'ān stvoren i u tome se ne suprotstavljamo *džemā'atu* (zajednici muslimanā).

57. Mi nikoga ko se okreće *qibli* ne smatramo nevjernikom zbog grijeha koji počini, sve dok ga ne ohalāli.

58. Mi ne kažemo da grijeh ne može nanijeti štetu onome ko ga počini, a uz to je *mu'min* (vjernik) .

59. Mi molimo Allāha da oprosti onim vjernicima koji su činili dobra djela i da ih Svojom milošću uvede u džennet, ali ne garantujemo i ne tvrdimo da su džennetlije. Molimo od Allāha oprost za muslimane griješnike; mi se bojimo za njih, ali ih ne obeshrabrujemo.

60. Sigurnost od Allāhove kazne i gubljenje nade u Allāhovu milost izvode iz vjere islāma. Put istine za muslimane koji se okreću našoj *qibli* je između ovog dvoga. [8]

61. Čovjek neće izgubiti svoj *īmān*, osim ako zaniječe ono što ga je uvelo u njega.

62. *Īmān* (vjerovanje) je svjedočenje jezikom, potvrđivanje srcem i djelima. [9]

63. Sve što je vjerodostojno preneseno od Resūlullāha, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, od šerī'ata i sve što je on objasnio – istina je.

64. *Īmān* (vjerovanje) je jedan. Njegovi nosioci su u osnovi ravnopravni. Razlika među njima je u stepenu strahopoštovanja i bogobojaznosti prema Allāhu, u suprotstavljanju svemu što je nastrano i u izvršavanju Allāhovih naredbi.

65. Svi vjernici su štićenici Milostivog Allāha. Najbolji je kod Allāha onaj ko je najpokorniji i koji najdosljednije slijedi Qur'ān.

66. *Īmān* je vjera u Allāha, Njegove meleke, Njegove Knjige, Njegove poslanike, vjera u Sudnji Dan i da je Allāhova odredba, bila dobra ili zla, slatka ili gorka, od Uzvišenog Allāha je.

67. Mi vjerujemo u sve što je prethodno spomenuto. Mi ne pravimo razliku između Allāhovih poslanika i smatramo vjerodostojnim Objave koje su im dostavljene.

---

[8] Tj. straha od Allāha i nade u Njegovu milost (napomena izdavača)

[9] Ova rečenica, kao što je to poznato sljedbenicima Istine, nije u saglasnosti sa onim na čemu su sljedbenici *ehlus-sunneta wel-džamā'ta* po pitanju definicije *īmāna* (vjerovanja), jer je ispravna definicija da se *īmān* sastoji iz vjerovanja srcem, potvđivanja jezikom i djelima tjela. Očigledno ovdje autor slijedi mišljenje Ebū Hanīfe (čiji on pravac i predstavlja ovom knjigom, kako i stoji na sāmom njenom početku), koji je skoro usamljen na tom stavu. Na ovo su upozorili i ovo ispravili skoro svi komentatori ovoga djela (pogledaj prijevod ove poslanice na bosanski jezik sa komentarom Muhammed ibn 'AbdurRahmān el-Humejjisa, izdanje ''AIO'', Zenica, 1997. godine) (napomena izdavača)

68. Počinioci velikih grijeha (od sljedbenika ummeta Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*) neće vječno ostati u vatri ako umru sa *tewhīdom* (vjerom u Jednog Allāha), makar se i ne pokajali. Nakon što Ga sretnu, vjerujući u Njega, oni će biti pod Njegovom voljom i odredbom. Ako Allāh htjedne, oprostiće im grijeh Svojom dobrotom, kao što Uzvišeni kaže:

وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ

"A oprostiće manje grijehe od toga kome On hoće." [10]

A ako bude htio, On će ih kazniti džehennemom, Svojom pravdom, zatim će ih iz vatre izvesti Svojom milošću i *šefā'atom* (zauzimanjem) onih koji su dostojni da se za njih zauzimaju. Zatim će ih poslati u Svoj džennet. To je stoga što Uzvišeni Allāh štiti one koji za Njega znaju i neće ih učiniti na ovom i budućem svijetu kao one koji Ga negiraju, koji nisu vjerovali u Allāhovu uputu i koji nisu zadobili Allāhovu zaštitu. *Gospodaru moj, Zaštitniče islāma i njegovih sljedbenika, učvrsti nas u islāmu, sve dok se, sa njim u srcu, ne sretnemo s Tobom*.

69. Mi smatramo da musliman može klanjati namāz za svakim bogobojaznim čovjekom, a i griješnikom, ako se okreće našoj *qibli*. Svakom od njih treba klanjati dženāzu, bio loš ili dobar.

70. Nikoga ne smijemo određivati za džennet ili za džehennem. Ne smijemo tvrditi za nekoga da je nevjernik, da je širk počinio ili licemjer postao, sve dok nešto od toga kod njega ne bude očito. Njegove tajne i sud o njima prepuštamo Uzvišenom Allāhu.

71. Mi smatramo da se ne smije dići oružje ni na koga od sljedbenika Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, osim na one koji to po šerī'atu zaslužuju.

72. Mi smatramo da ne treba ustati (pobuniti se) protiv naših imāmā i vođā, čak i ako budu nepravedni. Mi ih ne proklinjemo (ne dovimo protiv njih), niti im otkazujemo pokornost. Smatramo da je pokornost prema njima dio naređene pokornosti prema Allāhu. Molimo Allāha da budu dobri i da im oprosti. [11]

---

[10] sūra en-Nisa, 48. ājet

[11] Zli učenjaci, sluge tāgūtā, i pored komentarisanja skoro svake riječi iz *metna* (originalnog teksta) knjige koju komentarišu, ovaj citat prećute ili samo prosto ponove ono što je autor već rekao. Oni koji su još i gori od ovih zlih se usude da ovu rečenicu ''razrade'' i jasno izjave da je danas jedino rješenje u popravljanju stanja ummeta i njihovih vladara – saburati na ovom stanju i odgajati sebe i one oko sebe, a nikako pobunjivati se protiv vladara muslimana, što je put zabludnika i haridžija. Ovakav je slučaj sa komentarom Tahāwijeve poslanice Ibn Ebī 'Izza el-Hanefija,*''Šerh el-'Aqīde et-Tahāwijje''*, na koji je fusnote dao Nāsirud-Dīna el-Albānija. Naime, nakon riječi imāma Tahawija: *''Mi ne smatramo (dozvoljenim) pobunjivanje protiv naših vođā i wulātu umūrinā (čuvara naših stvari, tj. vladara), čak i ako su oni dhulumćari. Mi ne dovimo protiv njih i ne uklanjamo ruku iz pokornosti njima''*,
– Nāsirud-Dīn el-Albānī je rekao:
''Komentator je u pogledu ovoga spomenuo nekoliko hadītha koje ćete vidjeti prenešene u njegovoj knjizi. Onda je on (tj. komentator) rekao: ''A što se tiče pridržavanja pokornosti njima i ako su oni dhulumćari, to je zato što će u pobunjivanju protiv pokornosti njima biti više štete u poređenju sa onom štetom koja se dešava od njihovog dhulma. Štaviše, u strpljenju na njihovom dhulmu je iskupljenje loših djela, jer ih Allāh nije postavio na vlast nad nama (iz drugog razloga), osim zbog naših zlih djelā. A nagrada i kazna su u skladu sa djelima. Tako je na nama da se trudimo da tražimo (Allāhov) oprost i terbijje (duhovni odgoj) i da očistimo naša djela. Uzvišeni je rekao: **''Tako mi prepuštamo vlast jednim silnicima nad drugim zbog onoga što su zaradili.''** (sūra el-En'ām, 129. ājet)

73. Mi slijedimo sunnet *i džemā'at*, a izbjegavamo podvojenost, razilaženje i razjedinjenost.

74. Mi volimo pravedne i povjerljive, a mrzimo nasilnike i izdajnike.

75. Mi za ono što nam je nejasno kažemo: ''*Allāh najbolje zna*''.

76. Mi smatramo da se *mesh* po mestvama (čarapama) čini na putovanju i kod kuće, kako je navedeno u *etheru* (predaji, hadīthu).

77. Obavljanje hadždža i džihād na Allāhovom putu sa vođama muslimanā, bili oni dobri ili loši, važi do Sudnjeg Dana. Niko ih ne može obesnažiti i opovrgnuti.

78. Mi vjerujemo u *Kirāmen Kātibīn* (meleke pisare). Uzvišeni Allāh ih je učinio našim čuvarima.

79. Mi vjerujemo u Meleka smrti koji je zadužen da uzima duše i ljudima i džinnima.

80. Mi vjerujemo u zagrobnu patnju za onoga ko je zasluži. I vjerujemo u pitanja Munkira i Nekīra u qaburu: *Ko je čovjekov Gospodar, koje je čovjek vjere i ko mu je poslanik*? O ovome svjedoče hadīthi koje je izrekao Resūlullāh, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, a koje su prenijeli njegovi drugovi, *Allāh bio njima zadovoljan*.

Pa ako stado (tj. ummet) želi da od sebe ukloni dhulm od svog vladara, oni bi onda trebali napustiti dhulm.'' (kraj riječi imāma Ibn Ebī 'Izza el-Hanefija, *''Šerh el-'Aqīdeh et-Tahāwijje''*, 431. str., izdanje *''El-Mekteb el-Islāmī''*, 1403. godina hidžretska)

U svom skraćenom prenošenju riječi komentatora (Ibn Ebī 'Izza el-Hanefija), el-Albānī je spomenuo da je ovaj rekao da muslimani moraju nastojati da postignu *et-terbijje* (duhovni odgoj), iako taj izraz komentator uopšte nije upotrebio, već je na tom mjestu spomenuo *et-tewbe* (pokajanje).

Uglavnom, nakon što je spomenuo riječi autora (imāma et-Tahāwija), te komentatora knjige (Ibn Ebī 'Izza), koji svakako nisu živjeli u doba poput našeg, niti su njima vladali vladari koji su bili (kao što to današnji jesu) braća Židova i kršćana, demokrate, borci protiv Allāhovog dīna – el-Albānī nije zastao samo na prostoj ocjeni spomenutih hadītha i predaja, već je iskoristio priliku da njihove riječi o strpljenju na dhulmu vladara (riječi koje su ispravne kada je riječ o vladarima koji su griješnici ali muslimani) ''spusti'' i primjeni tamo gdje se one ne smiju primjeniti, tj. na današnje vladare tzv. muslimanskih zemalja, koji su izašli na mnoga vrata iz vjere islāma, ako su ikada i bili muslimani, što je jasno svakom ko zna šta je tewhīd i Allāhov dīn. Dakle, el-Albānī se potrudio da kod čitaoca stvori utisak da su današnji vladari muslimani, te da je pravi put u strpljenju na njihovom dhulmu i da je pobina protiv njih ustvari put haridžluka i zablude. El-Albānī je rekao:

''A u ovome leži razjašnjenje metode kako se otarasiti (izbaviti) od dhulma vladara koji su ''naše kože i našeg jezika''. A taj metod je u tome da se muslimani pokaju svome Gospodaru i isprave svoju 'aqīdu (vjerovanje) i da sebe i svoje porodice podižu (odgajaju) na ispravnom islāmu, ostvarujući ono o čemu Uzvišeni Allāh govori kada kaže: **''Allāh zaista neće promijeniti stanje jednog naroda dok taj narod ne izmijeni ono što je u njemu** (sām sebe, tj. svoj odnos prema Allāhu)**.''** (sūra er-Ra'd, 11. ājet) *A jedan od savremenih du'āt (dā'ijā, tj. pozivača) je na ovo ciljao kada je rekao: ''Utemeljite (sagradite) islamsku državu u svojim srcima, pa će ona biti za vas utemeljena u vašoj zemlji.'' A metod izbavljenja od ovoga nije u onome ono što neki ljudi pogrešno misle, a to je oružana pobuna protiv vladara sredstvom (putem) vojne revolucije, zbog toga što se to – pored toga što predstavlja jednu od savremenih novotarija ovoga doba – suprotstavlja šerī'atskim tekstovima, a koji naređenju mijenjanje onoga što je u njima (ljudima). Također je obaveza je očistiti temelj, da bi se na njemu sagradila građevina:* **''Allāh će, sigurno, pomoći one koji Njega** (Njegov dīn) **pomažu. A Allāh je moćan i silan.''** (sūra el-Hadždž, 40. ājet) (kraj el-Albānijevih riječi)

Onome ko zna Allāhov dīn i ko zna stanje današnjih vladara, tāgūtā, dobro je poznat Allāhov *hukm* (propis) o ovim riječima i onome koji ih je izgovorio ili napisao. (napomena izdavača)

81. *Qabur* (grob) je ili jedna od džennetskih bašči ili jedna od džehennemskih provalija.

82. Mi vjerujemo u proživljenje, u naknadu na Sudnjem Danu za počinjena djela, vjerujemo u predočavanje tih djela, u obračun za njih, u čitanje knjige u kojoj su zabilježena djela, u nagradu i kaznu za njih, u *Sirāt* (ćupriju) i u *Mizān* (vagu).

83. Džennet i džehennem su stvoreni. Nisu prolazni i neće ih nestati. Allāh je stvorio džennet i džehennem prije Svojih stvorenja, ljudi. Za džennet i džehennem je stvorio stanovnike. Koga hoće uvest će u džennet svojom milošću, a koga hoće uvest će u džehennem Svojom pravednošću. Svako radi za ono što mu je već određeno i zbog čega je stvoren.

84. Dobro i zlo su predodređeni (zapisani) ljudima.

85. Čovjekova sposobnost (mogućnost) neophodna za izvršenje određenog dobrog djela je Allāhova blagodat. Ta mogućnost se ne smije pripisati čovjeku, jer je neodvojiva od djela. Što se tiče zdrastvene, materijalne, fizičke i praktične mogućnosti, one su uslov za neko djelo i na njih se odnose Allāhove riječi:

لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا

''Allāh ne opterećuje nikoga preko mogućnosti njegovih.'' [12]

86. Ljudska djela je Allāh stvorio, a ljudi ih zarađuju.

87. Allāh nije zadužio ljude preko njihovih mogućnosti, a oni nisu u mogućnosti više od onoga što ih je zadužio. Ovo je tumačenje riječi: *''Nema snage niti moći osim u Allāha.''* Mi tvrdimo: *''Niko nema moći i niko se ne može spasiti grijeha osim uz Allāhovu pomoć. I niko nema snage da izvršava pokornost Allāhu i da bude čvrst u tome osim uz Allāhovu pomoć.''*

88. Sve se odvija po Allāhovoj volji, Njegovoj odredbi i Njegovom određenju. Njegova volja je iznad svih voljā. Njegova odredba vlada nad svim drugim odredbama. Allāh radi ono što hoće. Allāh nikada nije bio nasilnik. Uzvišen je od svakog zla i svih iskušenja. Čist je od svakog nedostatka i poroka.

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ

''On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani.'' [13]

89. Dova i *sadaqe* živih koriste umrlim.

90. Uzvišeni Allāh uslišava dove i ispunjava potrebe.

91. Allāh posjeduje sve. Njega ništa ne posjeduje. Niko ne može bez Allāha ni jedan tren. Ko smatra da može bez Allāha jedan tren postaje nevjernik.

[12] sūra el-Beqare, 286. ājet
[13] sūra el-Enbijā', 23. ājet

92. Allāh biva srdit i biva zadovoljan, ali ne kao stvorenja.

93. Mi volimo Resūlullāhove, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, drugove: ne pretjerujemo u ljubavi ni prema jednom od njih, ne odričemo se ni jednog od njih, ne volimo onog ko ih mrzi i ko ih po lošem spominje i samo ih po dobru spominjemo. Ljubav prema njima je vjera, vjerovanje i dobročinstvo. Mržnja prema njima je nevjerstvo, licemjerstvo i nepravda.

94. Potvrđujemo da *hilāfet* poslije Resūlullāha, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, pripada prvo Ebū Bekru es-Siddīqu, *Allāh bio zadovoljan njime*, po zaslugama i prednostima nad cijelim ummetom, zatim 'Umer ibn el-Hattābu, *Allāh bio zadovoljan njime*, pa 'Uthmān ibn 'Affānu*, Allāh bio zadovoljan njime*, a zatim 'Alī ibn Ebī Tālibu, *Allāh bio zadovoljan njime*. Oni su *hulefā'ur-rāšidūn* (pravovjerni vladari) i *e'immetul-muhtedūn* (upućeni imāmi).

95. Za desetoricu koje je imenovao Resūlullāh, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i obradovao ih džennetom, svjedočimo da će biti u džennetu. To činimo na osnovu Resūlullahovog svjedočenja za njih, a njegove riječi su istinite. Ti ashābi su: Ebū Bekr, 'Umer, 'Uthmān, 'Alī, Talha, Zubejr, Sa'd, Se'īd, 'AbdurRahmān ibn 'Awf i Ebū 'Ubejde ibnul-Džerrāh, a on je *emīn* (povjerenik) ovog Ummeta. *Allāh bio zadovoljan svima njima*.

96. Onaj ko lijepo govori o Resūlullāhovim, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, drugovima, o njegovim čestitim ženama koje su bez ikakve ljage, te o njegovom časnom potomstvu – taj je daleko od licemjerja.

97. Prvi učenjaci islāma, ashābi i njihovi sljedbenici – tabi'īni – su dobročinitelji. Oni su učeni i razumni. Spominju se samo po lijepim. Ko ih sa ružnim spominje – taj nije na pravom putu.

98. Mi nikom od *ewlijā'* ne dajemo prednost ni nad jednim vjerovjesnikom, i tvrdimo da je: *''jedan vjerovjesnik bolji od svih ewlijā''*.

99. Mi vjerujemo u one *kerāmete* (čuda) koje su oni imali i o kojima su vjerodostojno prenijete predaje pouzdanih prenosilaca.

100. Vjerujemo u predznake Sudnjeg Dana: pojavu Dedždžala, silazak 'Isā'a, sina Merjemina, sa nebesa, u izlazak Sunca sa zapada i pojavu *dābbetul-erd* (životinje iz zemlje) iz njoj određenog mjesta.

101. Ne vjerujemo u vračare i gatare, a ni u one koji tvrde nešto što je u suprotnosti sa Qur'ānom, sunnetom i *idžmā'om* (jedinstvenim mišljenjem) ummeta.

102. *Džemā'at* smatramo istinitim i ispravnim, a frakcionaštvo zabludom i kaznom.

103. Allāhova vjera i na Zemlji i na nebu je jedna. To je (*dīn*) islāma. Uzvišeni Allāh kaže:

إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلْإِسْلَٰمُ

''Islam je zaista Allāhova vjera.'' [14]

I Uzvišeni kaže:

[14] sūra Ālu 'Imrān, 19. ājet

ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗا

''I zadovoljan sam da je vaša vjera islām.'' [15]

104. Islam je vjera sredine (umjerenosti), između *tešbīha* (poređenja Njegovih svojstava sa svojstvima stvorenjā) i *ta'tīla* (poricanja Njegovih svojstava), između pravdanja Njegovom odredbom (*džebr*) i poricanja iste (*qader*), te između sigurnosti i očaja.

105. Ovo je naša vjera. Ovo je naše vanjsko i unutrašnje ubjeđenje. Utječemo se Allāhu od svega što je u suprotnosti od onoga što smo naveli i objasnili. Molimo Uzvišenog Allāha da nas učvrsti u vjerovanju i da umremo sa *īmānom*, da nas sačuva od raznih zabluda, od sektaškog učenja i pogrešnih frakcija, poput *mušebbihija*, *mu'tezila*, *džehmija*, *džebrija*, *qaderija* i ostalih koji su se udaljili od sunneta i džemā'ata. Oni slijepo slijede zabludu. Mi ih se odričemo i nemamo ništa s njima. Oni su za nas zalutali i na pogrešnom su putu. A kod Allāha je zaštita i uspjeh.

[15] sūra el-Mā'ide, 3. ājet